

PRZYCIĄGNAĆ (422) *vb pf*

W formach praet i con: przyciągnął, przyciągnęł-, przyciągnęli (292), przyciągnł(-), przyciągli (22); -ciągnł *PatKaz III*; -ciągnął, -ciągnęł-, -ciągnęli : -ciągnł-, -ciągli *BielKron (120:21)*.

inf przyciągnąć (33). ◇ *fut 1 sg* przyciągnę (2). ◇ *2 sg* przyciągniesz (2). ◇ *3 sg* przyciągnie (15). ◇ *1 pl* przyciągniemy (2). ◇ *2 pl* przyciągniecie (1). ◇ *3 pl* przyciągną (7). ◇ *praet 1 sg m* przyciągnąłem, -m przyciągnął (6). ◇ *2 sg m* przyciągnąłeś, -eś przyciągnął (2). *f* -ś przyciągnęła (1). ◇ *3 sg m* przyciągnął (182). *f* przyciągnęła (7). *n* przyciągnęło (10) [*w tym:* -eło (2)], przyciągnęło (2). ◇ *2 pl m pers* -ście przyciągnęli (1). ◇ *3 pl m pers* przyciągnęli (51) [*w tym:* -eli (2)], przyciągli (16). *subst* przyciągnęły (4), przyciągnęły (1). ◇ *plusq 3 sg m* był przyciągnął (3), przyciągnął był (2); był przyciągnął *LibLeg* (2); przyciągnął był *Leop*; był przyciągnął : przyciągnął był *StryjKron (1:1)*. *n* przyciągnęło było (2). ◇ *3 pl m pers* byli przyciągnęli (3). ◇ *imp 2 sg* przyciągni (3) *KrowObr (2)*, *BibRadz*, przyciągni (1) *BudBib*. ◇ *con 1 sg m* bych przyciągnął (1). ◇ *3 sg m* by przyciągnął (8), by przyciągnął (1). *f* by przyciągnęła (1). ◇ *3 pl m pers* by przyciągnęli (5), by przyciągli (2). ◇ *con praet 1 sg m* przyciągnąłbym był (1). ◇ *3 sg m* by był przyciągnął (2). ◇ *impers con* by przyciągni(o)no (1). ◇ *part praet act* przyciągnąwszy (40), przyciągnęwszy (1) *OpecŻyw*.

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVII(XVIII) – XVIII w. I. Transit. (80) :

1. *Ciągnąc zbliżyć; occupare HistAl; vertere Mącz [w tym: kogo (3), co (9)] (14) :* Ti flupy gdi Słonowie vyrzeli/ mniemáiąc ie być ludzi sciążáli nofi swoie/ chcąc ie przyciągnąć iáko y ludzi [!] *HistAl H; SienLek 147;* tedy ftrzała przewierciałszy v niey ná końcu džiureczkę przywiązać nic mocną długą/ ftrzelifz do párkánu álbo do muru iżby vtknęłá/ przyciągnąc/ potym onę ftrzałę z nicią á zmierzyc/ á według iey miáry kopác (*marg*) Miárá ná kopánie pod mur. (–) *BielSpr 63*.

przyciągnąć ku czemu (1): Tedy przywiązawłfy powroz ku ręce/ ciągnęli iá opiéraięcy fie z wielką motzą o krzyż/ áże iá téże przyciągnęwłfy ku dziurze/ gwałtem tęym gwozdzem przybili. *OpecŻyw 139*.

Zwrot: »przyciągnąć do siebie, k(u) sobie« = *ad se vertere Mącz [szyk zmienny] (4:3):* ále náfzy nie przeftawáli miotác łańcuchow z háki thák długo/ áż przyciągnęli do fiebie nawę/ ná ktorey pogan było fześć fet *BielKron 460, 460 [2 r.]; Mącz 485d; BielSpr 69; WujNT 211; Skoczy nań [Jempsar na Józefa]/ á ściłka go obiemá rękómá/ Chcąc ku łobie przyciągnąć kámienné rámioná *GosłCast 60*.*

Przen [do czego] (2) : *KrowObr 171 cf przyciągnąć z czego*.

przyciągnąć z czego (1): O Błogoślawiony Mikołáiu przyciągni nas do brzegu morśkiego/ s fmutku fmierci: Przyciągnifz nas chwálebny mikołáiu/ do zbawiennego brzegu/ kędy pokoy y chwałá. *KrowObr 171*.

a. *Przytrzymać siłą (1) :* Sędziego przeklináią/ y gorfzemi fye sftawáią [*surowo karani*]/ Bo ták mowią pófpolicie: Bym to był wiedział/ ábym ták miał wiele dáć/ przyciągnął bym go był lepiey/ y przytłukł: Ale fye poprąwif potym/ odważę iefzcze táką winę. *GroicPorz c4*.

2. *Wprowadzić w ruch ku sobie siłą przyciągania (2) :*

Zwrot: »przyciągnąć [co] do siebie, k sobie« [w tym: skąd (1)] [szyk zmienny] (1:1): Theż Magnes iest barzo dobri ktoby lie igłą vdawił, albo iakiem infzem żelazem: włożywłszy gi w vfta: przyciągnie każde żelazo z gardła k sobie. *FalZioł* IV 55d; *BielKron* 456v.

3. lek. Spowodować ruch płynów organicznych w jakimś kierunku (o substancji leczniczej) (2) : nakładz ich [listków barwinka i jeżynowych] do vft obogich/ y też do ciała obogich przyłoż gdzie kolwiek daleko rany á pociągnie k sobie krew/ á tak do rany nie poydzie, Na rane nieprzykładay: boć by wieczey przyciągnęła. *FalZioł* V 117.

przyciągnąć co ku czemu (1): Też hałun na proch ftarty/ z izafranem á z miodem/ zmieszawłszy z cżyrwonym winem/ A w tym weńę rozmoczywłszy/ włoż w vcho vcziniwłszy knot. A gdy nieczyftołci ku wirzchowi przyciągnie/ wychędożywłszy ony nieczyftołci/ włoż drugi knotek/ á tak [...] bolełci vřzne vłeczylz. *FalZioł* V 40.

4. Wciągnąć w siebie, zaczerpnąć (2) :

przyciągnąć co (1): *WróbŻołt* 118/131 cf *Przen*.

Przen [kogo] (1) : Os meum aperui et attraxi [spiritum: quia mandata tua defiderabam. Vfta moie odtworzyłem/ y przyciągnąłem ducha [tj. powietrze] abociemem przykazania twego żadał. [118/131] (*koment*) Odtworzyłem, czuřz pragnąc a profzącz y przyciągnąłem, czuřz ducha dobrego. *WróbŻołt* pp3v.

5. Zdobyć, osiąść [[kogo], co] (8) :

W połączeniu szeregowym (1): ábyś vżywáiąc ich [środków ustanowionych przez Boga dla odpuszczenia grzechów]/ mogł iákoby iákim naczyńiem/ łáfki y zařługi Pána Chrifułowej doięgnąć/ mogł iá do siebie przyciągnąć/ mogł iá sobie przywłazczyć/ á vżywác iey ku řwey poćiefze/ ku pożytkowi y zbáwieniu řwemu *KarnNap* E3v.

Zwrot: »przyciągnąć k sobie, do siebie« [szyk zmienny] (3:1): [*Papież Innocencjusz VIII*] áczkolwiek był vbogi w řkárby/ ále w cnotę y w řpráwy bogáty/ ábowiem dla řwoiey ludzkości á opátrności/ przyciągnął k sobie wiele dobrych rzeczy. *BielKron* 189v, 345; Izaliř rádę Bożą słyřzał y przyciągnął k sobie mądrość [*diminuta est tibi sapientia?*]? *BudBib Iob* 15/8; *KarnNap* E3v.

Przen (1) :

Zwrot: »do siebie przyciągnąć« (1): Włásnie iákoby/ gdyby káždy członek zořobná miał rozum/ á ták mniemał/ iż tym řpofobem zdrow być może/ iefli drugiego bliřkiego członká zdrowie do siebie przyciągnie: pewnieby wřzytko ciáło zemdleć y vmrzeć muříało. *KlonWor ded* **3v.

a. Przywłaszczyc sobie (3) :

Zwrot: »do siebie przyciągnąć« [w tym: czym (1)] (2): *SeklWyzn* Gv; tákże też y onego náwyřřzřego Křiędzá Pogáńłkie⁸⁰ łobie tytuł przywłazczyli [cesarze pogańscy]/ názywáiąc ie *Pontifices*. Náwet y *tribunatum* do siebie przyciągnęli/ wyřtáwiwłszy řię ná náwyřřřze mieyřce wřzytkim/ y wřzytkimi włádác/ y rządzíc chćieli *NiemObr* 159.

W przen (1) : Ktore [řłowa *Hioba*] wykładáiąc řadny Doctor nieczyñni zmienki oczyřczv/ krom przewrotnych mnichow/ ktorzy na tym złym grvncie/ a niepewnym/ zbvdowali wřzytki kłářtory řwoie/ y tą řzkodliwą wędą/ nie iedno prořtych łvdzi/ ale też Czeřarzow/ Krolow/ Xiáżąt/ y inych panow/ bogactwa do siebie przyciągnęli. *SeklWyzn* Gv.

α. Zagarnąć terytoria (1) :

Zwrot: »ku państwu [jakiemu] przyciągnąć« [szyk zmienny] (1): Ten [Trajan] Węgry/ Niemce/ Dalmáty/ y ine k nim przyległe kráiny ku páńftwu Rzymfkiemu przyciągnął. *BielKron* 149; [M Porcius Cato/ tęń Hiszpany poraził/ y przyciągnął ie ku Rzymfkiemu páńftwu. *BielKron* 1551 19, 56v].

6. Pozwać przed sąd, oskarżyć (1) :

Zwrot: »[kogo] ku prawu [o co] przyciągnąć« (1): ktoryby świetłki duchownego kv praw świetłkiemv ziemfkiemv oty articuli fądv duchownemv naliezne prziiiciągnął, takiez tez zasię ma przepalcz a zkazán bycz dvchownemv w vinie czetnalczie grzyvien *ComCrac* 21v.

7. Odnieść do czegoś, wyłożyć, zinterpretować (1) :

Zwrot: »[co] ku inakszemu wykłádu przyciągnąć« (1): thákowe zátrefnowanie/ z rzeczy/ ábo słowá dwuwykłádnego/ podoba fie fskoro naybárziej ludziom: bo to nieledá rozum/ ktori może rzecz/ ktorą wżyczty iednáko w ten čás rozumieią/ ku inákłzemu wykłádu przyciągnąć *GórnDworz* P7v.

8. Wpłynąć na czyjeś postępowanie lub uczucia: skłonić, namówić, zachęcić; zjednać komuś; adducere *Vulg; delinire, perducere, permovere* *Mącz; attrahere* *PolAnt* [w tym: kogo (47), co (2)] (50) : *OpecŻyw* 18; Zaden nie przychodzi do mnie/ iefli go bog Ociec moy/ ktory mnie posłał/ nie przyciągnie [nisi *Pater ... traxerit eum* *Vulg Ioann* 6/44]. *RejPosWiecz*² 92v.

przyciągnąć do kogo, do czego (15): Bo kyedy Pan odftąpi iuz fie nic nie boią [diabli]/ Ani krolow ni kłiążąt ni żadnych możności/ Bołpyecznie [!] podfzczuwáiąc ludzkie wżeteczności. Dodawáiąc im drogi co więcey do złego/ By ie do towarzýłtwá przyciągnęli fwego. *RejWiz* 95v, 168v; *GrzegRóżn* E3v; *RejPos* 239; *RejPosWiecz*² 92v; *SkarŻyw* 25, 309, 363; *LatHar* 269; Złych zásię Pan Bog plagámi fwymi dotyka/ naprzod dla tego/ gdy ich dobrodźieyftwá wftáwiczne Bołkie do Páná Bogá nieprzyciągnęły *PowodPr* 7. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym; »do siebie przyciągnąć«.*

przyciągnąć ku komu, k(u) czemu (18): *RejPs* 204v; czytamy że niektorzy zacni ludzie aż z oftátecznych Hisłpániey/ y Fráncyey kráioy przychodzili: że też the ktorych Rzym ku widzeniu fiebie przyciągnąć niemogł/ człowieká/ oto iednego [tj. *historyka Liwiusza*] sławá przywiodłá. *Leop* *B2; *BielKron* 184. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym; Zwroty.*

przyciągnąć czym (10): *BielKron* 203; [*Chore, Datan i Abiron mówili:*] Myłmy tákże dobrzi iako y Aaron [...]. y tymi słowy wiele przednieyłznych panow [...] przyciągnęli *SkarŻyw* 492, 25. Cf *Zwroty.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: do tego (1), k temu (1); aby (3), iż, że (2)] (5): *OpecŻyw* 52v; *BielKron* 203, 435v; Owa wżytkie te przyczyny mocno mię do te^{so} przyciągnęły zem te świete księgi pod zacnym tytułem W. Mći. miedzy ludzi podał. *BudNT przedm* a3; to tám wżyftko wyrozumiawłzy/ y wważywłzy/ czymby dobrego robotniká nie obciążał/ á złego áby náuczył y przyciągnął/ áby fie polepłzał y v dobrego robotniká fie vczýł/ tego czáfu fwego Gołpodarz/ Vrzędnik/ włodarz/ ma z pobożnym rozłádkiem dogłędáć. *GostGosp* 36.

W przeciwstawieniu: »przyciągnąć ... odwieść« (1): Tákcę też dopufzczá [szatan] miánowác imię Bogá Oycá/ ále nie okrom Bogá Iftności/ indefinito. etc. Aby thy Bogi thym więcey zálecil/ y do nich ludzie przyciągnął/ á potym áby od prawdziwego Bogá Oycá odwiodł *GrzegRóżn* E3v.

W porównaniu (1): Szczebyetliwe wárgi ich po wífey zyemi moc wzyęły/ Iák obfitość wod wyelkich do fiebye przycyągnęły/ Ludzi z rozlicznych ftanow/ co do nich przyftawáli *LubPs Rv*.

Zwroty: »ku posłuszeństwu przyciągnąć« (1): Lágarus z Pánnoniey/ áby fie zálżył Alexándrowi wielkiemu/ poftał mu ná pomoc ludzi przeciw Dáriuſowi Arfámowemu fynowi/ támże od Alexándrá wielkiej wolności nábyli/ gdzie pothym Syllá Rzymſki chciał ie ku poftuſzeńſtwu przyciągnąć/ przemożon od nich. *BielKron 296*.

»k(u) sobie, do siebie przyciągnąć« [*w tym: czym (4)*] = *zdobyć przychylność, miłość* [*szyk zmienny*] (7:4): *PowUrb +2v; GliczKsiąż G8; LubPs Rv*; Gdy fyn iey [*Semiramis*] doroſł/ proſiła go áby z niego fyna poczęła/ y wftawiła práwo wſzędzye pod gárdłem/ áby fie nie poymowali/ iedno co nablizfy krewni/ chcąc thym práwem fyna fwego ku łobie przyciągnąć. *BielKron 10v*; Iozephus Zyd o Pánie Kryftulie piſał: Był czału náſzego mąż ieden mądry Iezus [...] / który ſłuchał rad prawdziwych rzeczy/ dla czego wiele ich k łobie przyciągnął ták z Zydow iáko s pogan. *BielKron 139, 119*; Blanditiis delinire, Lágodnem mowieniem k łobie przyciągnąć. *Mącz 194c; RejPos 325; BudBib Bar 5[6]/42; LatHar 43*; Pan [*Chrystus*] czekáiąc pokuty/ mowi: Przyiacielu; Chcąc do ſiebie przyciągnąć fwą dobrocią wielu. *KlonWor 28*.

»k(u) sobie przyciągnąć« [*w tym: czym (2)*] = *przeciagnąć na swoją stronę, zjednać jako sprzymierzeńca; adducere ad se Vulg* [*szyk zmienny*] (6): *Leop 1.Mach 2/67; [Turcy]* wybráli łobie zá krolá Othomaná/ kthory widząc iż kniemu wielki lud przyftawa/ przyiał fnimi wiárę Sáráceńfká od Máchometá wftawioná/ áby thym więcey k łobie ludzi przyciągnął. *BielKron 239v*; [*król*] poftał wnet do ſzurzego fwego kfiáżęciá Kijowfkiego y do Węgier po lud zá pieniądze. Ktorzy gdy przyecháli/ ciągnął fnimi do Prus y Pomorfkiey ziemie/ tám ich dokonał/ iedny przez przypędzenie/ drugie dobrowolnie k łobie przyciągnął. *BielKron 351, 182v, 387v*; Nieiáki bowiem Dyomedontes Krolá Xerxelá przyiaciel/ zá proſbą iego chcąc Epáminondeſá *pecunia corrumpi*, [...] naprzod piąciá tálentow Michitá młodzieńcá/ kochánká Epáminondefowego ku łobie przyciągnął. *Phil F2*.

»przyciągnąć na swą (swoję, naszę) stronę« [*w tym: czym (1)*] = *perducere ad suam sententiam, sibi permovere Mącz* [*szyk zmienny*] (3): *Mącz 96d, [234]d*; Przeto [*Gliński*] kilka Pánow Litewfkich/ y Sláchty Ruſkiej ná fwoię ftronę obietnicámi/ dárámi/ y nádzieią opánowania Wielkiego Xięſtwá przyciągnął *StryjKron 712*.

Szeregi: »namowić albo przyciągnąć« (1): Perduxit omnes ad suam sententiam Námówił álbo przyciągnął ye ná fwą ftronę. *Mącz 96d*.

»przyciągnąć a pozyskać« (1): Dla czego pan á ftworzycyel náſz/ chcąc człowyeká do fiebye przycyągnąć á łoby onego pozyfkác/ zrzádził mu piſmo/ náuki/ w kthorych on ſam fiebye y wolá fwą/ tudzyelz zbáwyenye famego człowyeká zátworzyć á obwieſcić raczył. *GliczKsiąż G8*.

W przen (4) : *LubPs Rv; RejRozpr b4; [Pan Bóg]* powołał nas do wiáry przeftawney [...] y niebieſką ſwiátłoſciá á gwiazdá Duchá fwego/ fercá náſze do niego [*swego Syna*] przyciągnął. *SkarŻyw 25*; iam obzárftwá wſłuchał/ á ty głodem bywałz morzony: mnie do nieprzyſtoyney poządliwoſci drzewo gwałtem porwało/ á ciebie do krzyzá miłość doſkonála przyciągnęła *LatHar 269*.

Przen (1) :

Zwrot: »do siebie przyciągnąć« (1): Przyfzedł był do niego nieiaki kápłan człek roftropny/ y rzekł do niego: Powiedz mi ná onę prawdę ktora ludzki narod do siebie przyciągnęłá/ iefliż ćielefna ieft czyli nie ćielefná náturá? *SkarŻyw* 31.

a. Skłonić, zmusić do przybycia (6) :

przyciągnąć do kogo (1): *SkarŻyw* 509 *cf Szereg*.

Szereg: »przywieść i przyciągnąć« (1): [*panowie*] prośili Odoná Arcybiskupá Kántuáryyfskiego/ áby po Krolá poślá/ żeby go do Pánów przywiedziono/ y by dobrze niechćiał/ przyciągniono. *SkarŻyw* 509.

Przen [komu skąd] (1) : Abowiem wten czás [...] íprawiedliwość ínadz nam y tego zniebá przyciągnie ktory ná nas łáfkáwie pogłáda. *RejPs* 126v.

α. O Maryi: sprowadzić Chrystusa w swoje łono (4) :

przyciągnąć k komu (2): *OpecŻyw* 183v *cf przyciągnąć przez co. Cf Zwrot*.

przyciągnąć przez co (1): Pozdrowiona bądż pelna łáski/ [...] ty przez twoię miloftz a łáskę/ bogas k tobie przyciągnęłá *OpecŻyw* 183v.

przyciągnąć w co (2): O nacyfthsza to panna byla ktora boga z nyeba wzyuoth íwoy przyczyągnáłá *PatKaz II* 41v, 47.

przyciągnąć skąd (2): tocz yeft vyáfzzy dzyw yfz bog ítal íyá czlouyeykem a ta czyfłta ízwyąta panna z nyeba przyczyągnáłá #boga# w zyuoť íwoy y porodzyła *PatKaz II* 47. *Cf Zwrot*.

Zwrot: »[czym] przyciągnąć k sobie [skąd]« (1): aboczyem [*Maryja*] pokorą a czyfłofzczyą przyczyągnáłá kfoby złona oczcza boga íyna yego yedynego *PatKaz II* 41v.

II. Intransit. i transit. (340) :

1. Intransit. Przybyć, zwykle łądem (często o wojsku); venire Miech, HistAl, PolAnt, Vulg, Modrz, JanStat; applicare Miech, Vulg, PolAnt; adire Miech, PolAnt, Modrz; supervenire Miech, Vulg; pervenire Miech, PolAnt; advenire Miech, Modrz; ascendere, egredi Vulg, PolAnt; excurrere, procedere Miech; exire HistAl; appropinquare, descendere, transire PolAnt; accedere Mącz (340) :

a. Gromadnie (332) : *MiechGlab* 15; *LibLeg* 10/62, 11/84v; A przetho wiedz iż po niedługim czáfie do ciebie z wielkofcią walecznych ludzi fie pośpiezemy/ á bárzo richło przyciągniemy. *HistAl* C8, E4; *Leop Ios* 11/21, 2.*Reg* 5/18, 22, 4.*Reg* 3/24, 2.*Par* 32/1, 2, 4; PTolemeus gdy mátkę Hirkanowi był wzyął/ Y záváł fie ná zamku/ á oycá pirwey íciął. Hirkan potym przyciągnął/ y dobywał zamku *RejZwierz* 46v; *BibRadz* 2.*Reg* 17/12, 2.*Par* 28/17, 20, 32/2, 4, 35/22, *Is* 36/17, 1.*Mach* 9/64; Potym pogáni/ to ieft Niemcy/ przyciągnęli y wiele ízkod Rzymskiemu páńftwu poczynili *BielKron* 152v; Przeciw ktoremu [*Olbrachtowi*] pośláli Stefaná Siedmigrockiego Woiewodę we dwánaście tyfiac koni krom Caklow/ ktorzy przyciągli á krolá Olbrachtá porázili v Kofzyc *BielKron* 397, 91v, 94v, 106v, 116v, 208 (14); *BielSpr* 56v; sługá twoy y fyn twoy (ieftem) ia/ przyćięgni á wybaw mię zgórsći krolá Arámfskiego/ y zgórsći krolá Izráelfskiego/ ktorzy powfłáli ná mię *BudBib* 4.*Reg* 16/7, 4.*Reg* 12/17; *ModrzBaz* 117; *StryjKron* 195, 309, 522; Krolowie z Arábey y Sábby/ z dáry przyciągną *LatHar* 345, 399.

przyciągnąć do kogo (12): *Leop* 1.*Reg* 30/21, 2.*Mach* 12/17; Potym Pirrę y Hieropolim miáfłá [*Grecy*] oblegli y wywrocili. [...] Potym Achilles do woýfká przyciągnął *BielKron* 57; zá kilko

dni Polacy dołthawfzy Chełmu/ Grabowcá/ Horodlá/ Sewolofá/ do Ludwigá przyciągli pod Bełz *BielKron* 377v, 365; *StrykKron* 457. Cf *Frazy, Zwroty*.

przyciągnąć k(u) komu (9): vlfifzely wniemieczkym wołkv omnie y o mim niezwicziezonim wołkv zem ya blyłko kv nym yvz przyciągnal, y wełzly wbarfo wylky łtrach *LibLeg* 10/146v; Tedy Gabáończycy połfáli do Iozuego do obozu w Gálgál z tákimi łłowy/ Nie odciągay rąk łwych od łłuzebnikow łwoich/ przyciągnani knam co narychley á wybałw y rátyuy nas *BibRadz Ios* 10/6; *BielKron* 47v, 243. Cf *Frazy*; »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć przeciw(ko) komu (11): *HistAl* A; [Judas] wezwawłfły ná pomoc łpráwiedliwego łędziego Bogá/ przyciągnął przeciwko zábijáczom łwey bráćiey *Leop 2.Mach* 12/6, *Ios* 11/7; *BibRadz Deut* 28/25, *Ez* 38/16; *BielKron* 364v; ná ten czás Ioákimowi było dwádzieścía y piéc lat gdy krolowác poczał w ziemi Iudłkiey y Ieruzalem/ á dopułzczal fię złości przed Pánem. A przetołz przyciągnął przeciw niemu Nábuchodonor krol Bábilołski *BudBib 3.Esdr* 1/39[40]. Cf »lud przyciągnął«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć na kogo, na co (9): Y Stháło łie czternałtego roku Krolá Ezechiałlá/ przyciągnął Sennácheryb Krol Ałsyriyłki/ ná włfyłthkie obronne miáłthá Iudłkie/ y dobył ich y pobrał. *Leop Is* 36/1, *Iudic* 15/10; *RejZwierz* 32v; *BielKron* 107v; Iełli nieprzyiaćiel z wielką mocą ciągnie y przyciągnie ná cie/ nie wnet łie nań miotác z głównym wołvkim [...]/ ále napierwey puścic *Globum*, to iełt/ ołobny lud połtronny *BielSpr* 15v, 9. Cf »lud przyciągnął«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć nad kogo (2): [Turcy] wyrozumiawłfzy łprawę nieprzyiaćielłká/ dáia znác łwoim ktorzy łą zanimi/ iáko á kiedj máia przyciągnąć nád nie *BielSpr* 56. Cf »przyciągnąć z ludem«.

przyciągnąć dokąd (208): A gdy [Atyla] ku Rawennie przyciągnął, przybiezał tam pręthko Papieź Rzymłki Lew imieniem, aby Rzymowi dał pokoy zewłzytká włofką ziemiá *MiechGlab* 57, 14, 15 [2 r.], 33, 34, 56; czo pyerwej skoroni polłkiej panłtwa waschego łtho człowyekow przyciągnęło pod zamek nasch Oczakow *LibLeg* 11/89, 10/61v, 64, 147v, 11/84, 89, 140v; Iako Alexander podbił łobie Armenia y Media/ y przyciągnął do rzeki Eufraten *HistAl* E3; Potym z onąd rułzywłfzy łie/ opułćili mieyłcá łzkodliwe á nieprzełpieczne/ á przyciągnęli w łtrony Latrymariyłskie *HistAl* H7v; Potym odiecháli z onąd y przyciągnęli do páłacu Xerfełá krolá Perskiego *HistAl* M6v, B5v, B6, Dv [2 r.], D3, D7v (13); *Leop Num* 21/23, *Ios* 11/7, *Iudic* 9/50, *2.Reg* 5/20, *4.Reg* 17/5, *2.Par* 14/9, *2.Mach* 12/17; *UstPraw* D2; Ale Krol Ałsyriyłki połłał Thártána Rábłaryłá y Rábłacełá z Láchis ku Krolowi Ezechiałzowi/ z wielkim wołvkim do Ieruzalem/ Ktorzy tám przyciągnawłfzy/ Połozyli łię v przekopu łtáwu wyłżłzego *BibRadz 4.Reg* 18/17; Tedy dnia tego gdy Gog przyciągnie ná ziemię Izraélłká/ mowi Pan Bog/ Wzrułzy łię gniew moy w popędliwłści moiey. *BibRadz Ez* 38/18, *Gen* 14/7, *2.Reg* 17 arg, *Dan* 1/1, 446a marg, *Iudith* 2/13, 15, 3/12; Słudzy dáli znác łwoim áby o poł nocy przyciągli pod miáłto/ chcąc im bronę otworzyć. *BielKron* 106v; Cefarz obawiaąc łie/ áby nieuiechał ná Witemberg/ gdzie miał dobrá obronę/ połspiełzał zá nim [Janem Fryderykiem]/ przyciągnął dnia 24. Kwietnia/ ná drugá łtronę rzeki Elb. *BielKron* 229; Gdy przyciągli nád rzekę Drwiaćá/ ofádźili łwoy brzeg Prufowie łtrzelbá y kopánim *BielKron* 383v, 48, 50v, 57, 57v, 83 (73); *RejZwierz* 149v; ku ktorey bronie [obozu] rozumiełz nieprzyiaćielá przyciągnąć/ tám przednieyłze rycerłtwo ładź z Namiothy *BielSpr* 8, 9, 37v, 39, 42, 56v; *BudBib 2.Reg* 19/40, *4.Reg*

16/9, 1.*Mach* 5/42, 7/27; *ModrzBaz* 116v, 117v, 125v; *SkarŻyw* 503; náoftátek gdy práwie wŷyŷcy ná podánie Zamku przyzwolili/ Sołohub ich od tego hámował/ obiecuiąc im prętki ráturek od Krolá/ bo iufz był przyciągnął do Mieńfká. *StryjKron* 738; A Kniáz Conŷtantin Oŷtrofki [...] ciągnął z wojskiem Litewŷkim pod Smołenŷko/ gdzie dla niepogod/ niewczáfów/ y zaległych drog/ z wielką ŷzkodą ledwo we czterzy Niedziele przyciągnął *StryjKron* 747, 26, 46, 195, 269, 305 (22); *SarnStat* 301; *CzahTr* Gv; [Gdy tedy virzała tłuŷczá że tam Ieŷufa niemáŷ/ ani vczniow iego/ weŷzli téŷz i ŷami włódky/ i przyciągnęli do Kapernaum/ ŷzukaiąc Ieŷufa. *MurzNT Ioann* 6/24 (*Linde*); *Leop Dan* 1/1 (*Linde*); Lecz Deszpot [...] myŷlił iakoby przes panŷtwa j.k.m. przebycz, a tu czo narichlei przyciągnacz mogli. *CorfusDocum 1563 nr 116*]. Cf *przyciągnąć skąd dokąd*; *Frazy*; »przyciągnąć z ludem«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć skąd (18): Aże z ziemie Scityŷki przyciągnęli Iuchrowie ktore potym Wuchry po náŷzemu Węgry zowá. *MiechGlab* 37, 39; *Leop 1.Par* 18/5; *BielKron* 227; *BielSpr* 70v; Potym Iozue wnocy záŷadził lud ieden z tyłu táiemnie v miáftá onego Háy/ v ktorego byli porázeni: á ŷam z drugiey ŷtrony iáwnie przyciągnął. *SkarŻyw* 502; y owŷzem [*Jarosláw*] wzgárdziwŷzy vpominánie Oycowŷkie/ przyciągnáwŷzy z Nowogrodá Kijow vbiezáł y opánował *StryjKron* 165. Cf *przyciągnąć skąd dokąd*; »na pomoc przyciągnąć«, »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć skąd dokąd (9): Potym [*Aleksander*] z onáđ przyciągnáwŷzy do Dámáŷzku mężnie gi zwalczył *HistAl* B7, M2v; Ktorego czáfu Lech w ty kráiny nád Wiŷłę z hordámi ŷwymi przyciągnął z Roxolániey *BielKron* 336, 88, 123v; *StryjKron* 130, 320, 360. Cf »przyciągnąć z wojskiem«.

przyciągnąć którędy (7): Poŷłał thedy Pruŷki Miŷtrz Theodoryká y Ottoná Márŷzáłká/ a Wincentego przerzeczonego ŷnimi/ ktorzy ćicho przez Brzeŷcie y Inowrocŷlaw do ŷłupce przyciągli y ŷpálili iá *BielKron* 371v. Cf »lud przyciągnął«, »przyciągnąć z ludem«, »przyciągnąć z wojskiem«.

cum inf (6): *Leop 2.Par* 20/25; *BielKron* 95, 239; Tegoż Alexándrá ŷtroże pochwyáli Tátárŷką ŷtraż/ ktorzy przes ogień w nocy á przes dym we dnie mieli dáwác znáki ŷwoim/ kiedy/ á gdzie mieli przyciągnąć woiovác á brác krainy iego *BielSpr* 42; *BudBib 4.Reg* 16/5; Ktorych [*grzechów*] ielli my kárác niebędziemy/ przyciągnie Turek ŷługá Bogá żywego/ z końmi/ wozmi/ łuki/ ŷtrzáłami/ y ŷzáblámi ŷwemi [...] kárác nas *ModrzBaz* 128.

Ze zdaniem celowym [*aby* (3), *jakoby*] (4): Przyciągnął był takieŷz y Syrus z Dámáŷfku/ áby ráutowá Adárezerá Krolá Sobá *Leop 1.Par* 18/5, 4.*Reg* 3/21; Nowy vŷŷ wielki/ w kthorym był Komendator Ruŷzer s Płáwná Hetmánem/ przyciągnął iákoby ŷie z nowu potykał. *BielKron* 372v. Cf »przyciągnąć z ludem«.

W przeciwstawieniu: »przyciągnąć ... uciekáć« (1): Porázi ćie Pan nieprzyiáćioły twemi/ thák iż co iedná drogá przyciągnieŷz przeciwko im/ to záŷie ŷiedmiá drog vćiekác będzieŷz *BibRadz Deut* 28/25.

W porównaniach (2): tedy Thatarzy iako pŷi głodni pierwey przebiezáwŷzy ziemię Lublinŷką, potym ku Sendomirzowi y ku Krakowowi iako mrowie przyciągnęli w Vigiliá Bożego narodzenia. *MiechGlab* 34; *BibRadz Ez* 38/16.

Frazy: »lud przyciągnął« [*w tym: komu* (1), *k komu* (1), *przeciw komu* (1), *na kogo* (1), *dokąd* (3), *którędy* (2)] [*ŷzyk zmienny*] (11): *LibLeg* 11/85; Gdy drugi lud przyciągnął Huniádowi/ ŷkáził

lerce Kálibálzy *BielKron* 243; Máchometh Sędziak Biłágrodzki/ obeślął prętko inne Sędziaki/ y do Budzyniá poślął o pomoc/ przyciągnęło kniemu ludu ieznego około dwudzieftu tyfiąc/ piefzego też ludu niemáło *BielKron* 309, 210, 227 [2 r.], 315v, 341, 373; *GrzepGeom* Bv; A gdy on lud przyciągnął/ Krol íam ich ízykował *KmitaSpit* C4v.

»[do kogo] uffy przyciągly« (1): Pothym Cefarz przyiechał do Rátyzbony/ á iezcże do niego żadne vffy nieprzyciągly/ tylko miał przy íobie około trzech tyfięcy Hifzpánow/ Niemcow pięć tyfiąc piefzych/ ieznych íiedm íet. *BielKron* 226v.

»wojsko(-a) przyciąg(nę)ło(-y)« [w tym: do kogo (2), k(u) komu (2), dokąd (3)] = *exercitus advenit Miech; exercitus egressus est PolAnt* [szyk zmienny] (9): Woyfko wielkie Tatarfkie, z wiela hord zebrane [...] ze dwiema wodzoma tatarfkimi, imieniem Nogay y Telebuha przyciągnęło do ziemie Sandomierfkiey po íwiętím Andrzeiu. *MiechGlab* 32; *LibLeg* 10/146, 146v; *BibRadz Ier* 37/7; Woyfko przyciągnęło do drugich ná gorę Awentynum *BielKron* 119v, 320v, 359; Bo Turcy máią ten obyczay z Náuki Rzymfkiey [...] / íz pierwey niż główne Woyfko ich przyciągnie: pułzczią Globum przeciw nieprzyiacielom *BielSpr* 56; *StryjKron* 647.

Zwroty: »przyciągnąć z (wielkim a. niemáłym) ludem (a. z wielkością, a. z (wielkim a. niemáłym) pocztem, a. z wiela ludu (a. ludzi)« [w tym: do kogo (1), od kogo (1), ku czemu (= w jakim celu) (1), nad kogo (1), dokąd (10), którędy (1), aby (1)] = *ascendere cum viris paucis PolAnt* [szyk zmienny] (15): ROku íto piędziefiátwego y pierwfzego Demetrius íyn Seleukuíow wyiechawfzy z Rzymá/ przyciągnął z wielkim pocztem ludu ku miaítu nád Morzem/ á otrzymał tám kroleítwo. *BibRadz 1.Mach* 7/1; Tegoż roku [1532] Soliman z wielkoícią ludzi przyciągnął do Rákus miefiącá Sirpniá *BielKron* 190v; Pothym Amurat niefolguiąc íwey íthároíci przyciągnął z wielkim ludem pod Swátygrad/ áby vítráfzył oblęzone *BielKron* 247; tedy Węgry á Włochy przed obozem pokładáli [...] / bo mnímáli Solimáná íámego ku rátowánium Budzyniá przyciągnąć z ludem wielkim *BielKron* 314; Skoro Cefarz poíłá odpráwił/ Boleílaw przyciągnął z ludem nad woyfko Cefarfkie/ podkali íie milá od Wrocławia *BielKron* 352, 101v, 161v, 221, 222v, 306 [2 r.], 349v, 367v; *BielSpr* 56; *StryjKron* 682.

»na pomoc, na pomocy, ku pomocy przyciągnąć« [w tym: do kogo (1), skąd (1)] = *venire ad auxilium Vulg; egredi in auxilium PolAnt; manus adferre auxiliares Mącz* [szyk zmienny] (8:1): *Leop Iudic* 5/23; *BibRadz Ier* 37/7; A w tym rychło Tryítanus Hethman Krola Portugálfkiego na pomoc z okréty íwymi do nas przyciągnął z Luzytaniey *BielKron* 460v, 306v; Obsidione eximere, Ná pomocy oblężonym przyciągnąć. *Mącz* 102d, 209a, 380a; Y Áífur ku potrzebie téyże był gotowym/ Przyciągnął ku pomocy potomkom Lotowym. *KochPs* 125; *StryjKron* 308, 692.

»przyciągnąć z uffem (ufami, uffy)« [szyk zmienny] (3): A w tym czáfu Mneítrus Hektorá w vd ránił/ wízákże stá ráną Greki bił/ y roíprofzyłby ie był do końcá/ by był s poíilecznym vffem Aiáx nie przyciągnął. *BielKron* 57v, 300v; *StryjKron* 175.

»przyciągnąć na wojnę« (1): A gdy zácżeli chwály ípiewác/ obrocił Pan Bog zdrády á záłogi ich/ ná íáme/ to íeíft/ íyny Ammon/ y Moáb/ y obyvátele gory Seir/ ktorzy byli przyciągnęli ná wojnę przeciwko ludu Iudfkiemu [*qui egressi fuerant ut pugnarent contra Iudam*]/ y porázeni íą. *Leop 2.Par* 20/22.

»przyciągnąć z (wielkim(i)) wojskiem (z wojski(-ami)) (ludu), w [ilu] wojska« [w tym: do kogo (1), ku komu (2), przeciw komu (3), na kogo (2), dokąd (27), skąd (1), skąd dokąd (1), którędy (2)] = *venire cum exercitu(-ibus)* *Vulg, PolAnt; venire in turba a. cum potentia multa, adire cum exercitu PolAnt* [szyk zmienny] (44:1): vliifchalem to o kroliv Ferdinandzie yz on przyciągnal swielkym woyskiem do thego zamkv *LibLeg* 10/145v, 10/145v, 146; *Leop Dan* 11/7, 1.*Mach* 13/43; A po dwu lat posłał krol do miaßt Iudfkich Poborcę/ kthory przyciągnął z wielkim woyskiem ludu. *BibRadz* 1.*Mach* 1/30, *Ier* 52/4, *Iudith* 3/8, 1.*Mach* 7/10, 11, 11/60, 63, 67; Przyciągnęli z wielkimi woyski do niego [króla *Assora Labina*] przeciw Izraelskim ludzyem w poczcie trzech set tyfięcy ludzi y dwu tyfięc wozow wyelkich. *BielKron* 48; Nic to nie rufzyło Cyrułá/ przeto ná nieopátrznego przyciągnęłá [królowa *tatarska*] z woyskami wielkimi przez gory/ poráziłá go wielką mocą *BielKron* 113, 31v, 40v, 59v, 85v, 104 (18); *BudBib* 1.*Mach* 1/30, 5/40, 7/10, 11, 14, 9/43; Tegoż Roku [1533] Miefięcá Czerwcá Turecki Cefarz Soliman we dwu set tyfięcy woyská/ do Rákułkiey Ziemie przyciągnął *StryjKron* 757, 225, 270, 308, 309, 421, 502, 692.

b. Pojedynczo (8) :

przyciągnąć do kogo (1): TEnże [dowódca zamku] wnet potym z zamku/ przyciągnął do niego [Aleksandra Wielkiego]/ Zwierzáiąc mu y zamku/ y siebie łámega. *RejZwierz* 5.

przyciągnąć ku czemu [= w jakim celu] (1): Habitatum hic commigravit, Przyciągnął tu ku miefzkániu. *Mącz* 220d.

przyciągnąć czym (1): Rufzacy piłáli/ iż Swięty Andrzej ná on czás przyiechał był rzeką Dnieprem z Grecyey w zwodę/ á potym do they rzeki Lowath przyciągnął Lodzią *BielKron* 432.

przyciągnąć dokąd (5): Afch na ofstatek do Brunowa przicyagnawfchi v przerzeczonego Valtina Relya potrebi nyekthore wdomu yego yefth budowall *LibMal* 1551/161; *BielKron* 432; Non diu huc commigravit, Nie dawno tu przyciągnął *Mącz* 91a, 3a, 220d.

przyciągnąć skąd (2): *MurzNT Luc* 11/31 cf *cum inf*; *RejZwierz* 5 cf *przyciągnąć do kogo*.

cum inf (1): A to ifz ona [królowa z Południa] przyciągnęła fkraiów ziemię/ fłuchać mądrości Solomonowéi *MurzNT Luc* 11/31.

Przen [na co] (1) : nyezlyczoną lyczba anyelką nyeuátpymy yz bog posłał ku fluzbye they panny ktorzy by ftrzegly yzby na ten zgotouany przybytek uyecznego krola nyeprzyaczyel zly duch nyeprzyczyągl ocz zawzdy ftał *PatKaz III* 114.

2. [Transit. Dopłynąć okrętem do lądu:

Zwrot: »przyciągnąć do portu«: Wtórego dnia o czwartej godzinie na dzień przyciągnęli okręt do portu *GorPeregr* 15.]

*** *W błędnym tłumaczeniu (1)* : Y myfliłem był w fercu moiem ábych przyciągnął winem ciáło moie [ut traherem in vinum carnem meam] *BudBib Eccle* 2/3.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1)* : Coaptare, przistoszovacz, przicyagnacz *BartByd* 214.

Synonimy: **I.5.** *posieść, zdobyć*; **II.1.** *przybyć*.

Formacje współrdzenne cf **CIĄGNAĆ**.

Cf **PRZYCIĄGNĘŁY, PRZYCIĄGNIENIE, PRZYCIĄGNIONY**